

Nội dung bài viết

1. [A. Hoạt động khởi động - Bài: Lặng lẽ Sa Pa](#)
2. [B. Hoạt động hình thành kiến thức - Bài: Lặng lẽ Sa Pa](#)
3. [C. Hoạt động luyện tập - Bài: Lặng lẽ Sa Pa](#)
4. [D. Hoạt động vận dụng - Bài: Lặng lẽ Sa Pa](#)
5. [E. Hoạt động tìm tòi mở rộng - Bài: Lặng lẽ Sa Pa](#)

A. Hoạt động khởi động - Bài: Lặng lẽ Sa Pa

1. HS nghe một số ca khúc và trình bày suy nghĩ của bản thân về trách nhiệm của tuổi trẻ trong công cuộc xây dựng đất nước.

Ví dụ bài *Khát vọng tuổi trẻ* - tác giả Vũ Hoàng:

Đường dài tương lai quê hương đang gọi mời

Tuổi trẻ hôm nay chung tay xây đời mới

Dù lên rừng, hay xuống biển

Vượt bão dông vượt gian khổ

Tuổi trẻ kê vai, vững vàng chân bước người ơi.

Đừng hỏi Tổ quốc đã làm gì cho ta

Mà cần hỏi ta đã làm gì cho Tổ quốc hôm nay

Đừng hỏi Tổ quốc đã làm gì cho ta

Mà cần hỏi ta đã làm gì cho Tổ quốc hôm nay.

Bài làm:

Sau khi nghe các ca khúc này, học sinh trình bày suy nghĩ của bản thân về trách nhiệm của tuổi trẻ trong công cuộc xây dựng đất nước. Có thể tham khảo một số gợi ý sau:

- Trước yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập kinh tế quốc tế như hiện nay, thế hệ trẻ phải luôn ý thức được vai trò và trách nhiệm của bản thân trong công cuộc xây dựng đất nước.

- Bốn phận thanh niên, của thế hệ trẻ là phải sống có lý tưởng, có ý chí vươn lên, có hoài bão lớn lao, cống hiến ngày càng nhiều cho Tổ quốc và nhân dân.
- Thế hệ trẻ Việt Nam cần phải tích cực tự học tập, nâng cao đạo đức, trình độ, thể lực, trí lực, rèn đức, luyện tài, đoàn kết, sáng tạo, xung kích xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

B. Hoạt động hình thành kiến thức - Bài: Lặng lẽ Sa Pa

1. Đọc văn bản *Lặng lẽ Sa Pa*

2. Tìm hiểu văn bản

a) Nhận xét về cốt truyện và tình huống cơ bản của truyện ngắn *Lặng lẽ Sa Pa*. Tác phẩm này, theo lời tác giả, là “một bức chân dung”. Theo em, đó là bức chân dung của ai, hiện ra trong cái nhìn và suy nghĩ của những nhân vật nào?

Bài làm:

Nhận xét về cốt truyện và tình huống cơ bản của truyện ngắn *Lặng lẽ Sa Pa*:

- Cốt truyện: “*Lặng lẽ Sa Pa*” có cốt truyện đơn giản kể lại một cuộc gặp gỡ của bốn người bác lái xe, ông họa sĩ, cô kỹ sư trẻ và anh thanh niên trong vòng ba mươi phút giữa cảnh núi rừng lặng lẽ, thơ mộng. Qua cuộc gặp ấy chân dung của anh thanh niên hiện ra khiến người đọc phải suy nghĩ.
- Tình huống cơ bản của truyện - cuộc gặp gỡ bất ngờ giữa các nhân vật là cơ hội thuận tiện để tác giả khắc họa bức chân dung của nhân vật chính một cách tự nhiên, tập trung qua cái nhìn, suy nghĩ của các nhân vật khác. Thông qua nhân vật chính, tác giả đã làm nổi bật chủ đề của truyện: Trong cái lặng im của Sa Pa, dưới những đỉnh thụt cũ kỹ của Sa Pa, nơi mà nghe tên người ta chỉ nghĩ đến sự nghỉ ngơi, vẫn có những con người làm việc miệt và lo nghĩ như vậy cho đất nước.
- "Bức chân dung" mà tác giả nói đến đó là bức chân dung của anh thanh niên làm công tác khí tượng giữa cái lạnh lẽo và mây mù của Sa Pa.
- Nhân vật anh thanh niên được hiện lên qua lời kể của bác lái xe, qua sự quan sát của ông họa sĩ, cô kỹ sư và qua chính những lời tự bộc bạch của anh.

b) Tìm các chi tiết về nhân vật anh thanh niên trong truyện để hoàn thiện phiếu học tập.

Bài làm:

Anh thanh niên trong truyện:

- Hoàn cảnh nhân vật xuất hiện: Tình huống cơ bản của truyện là cuộc gặp gỡ rồi lên thăm chốc lát nơi ở và làm việc của anh thanh niên với bác lái xe và hai hành khách trên xe. Anh thanh niên trong truyện được giới thiệu như là người cô độc nhất thế gian. Do mới lên nhận công tác, “thèm người quá” nên anh kiếm có đẽ xe dừng lại. Anh xuất hiện khi thấy có xe chở khách đến.
- Quan hệ với các nhân vật khác:
 - Anh là người mến khách (vui mừng, cảm động khi có khách đến thăm).
 - Là người sống chu đáo, biết quan tâm đến mọi người (hái hoa tặng khách, chuẩn bị trứng luộc cho khách ăn trưa trên xe,...), ân cần, chu đáo với bác lái xe (gửi tam thất cho vợ bác).
 - Là người say mê công việc, có tinh thần trách nhiệm cao: Công việc của anh hết sức vất vả “đo mưa, đo nắng, đo chấn động mặt đất”, phải lấy ộp vào lúc một giờ, bốn giờ sáng xung quanh tối mịt nhưng anh vẫn rất nghiêm túc, đúng giờ. Hiệu quả làm việc rất cao, anh đã góp phần phát hiện ra đám mây khô giúp không quân ta bắn rơi máy bay Mỹ.
 - Là người có nếp sống khoa học, ngăn nắp: căn phòng làm việc của anh sắp đặt rất gọn gàng đầu vào đây, đặc biệt là một giá sách và một quyển sách đang đọc dở ở trên bàn chứng tỏ tinh thần học hỏi không ngừng.
 - Là người có tâm hồn cao đẹp: ở một mình song anh vẫn trồng hoa thực được, lay ơn đủ màu, vườn hoa ấy tươi đẹp như tâm hồn anh vậy.
 - Là người khiêm tốn, giản dị: anh nói rất ít về mình, để dành thời gian nói chuyện với mọi người, từ chối khi ông họa sĩ có ý định vẽ về anh, anh cho rằng có người khác còn xứng đáng hơn anh.

c) Phân tích nhân vật ông họa sĩ

(Chú ý: vị trí của nhân vật trong truyện, những suy nghĩ về nghệ thuật và về con người, cảm xúc trước người thanh niên một mình ở trạm khí tượng.)

Nhân vật này cùng với các nhân vật phụ khác đã góp phần tô đậm hình ảnh người thanh niên trong truyện như thế nào?

Bài làm:

Nhân vật ông họa sĩ:

- Vị trí của nhân vật trong truyện: Mặc dù truyện không kể theo ngôi thứ nhất nhưng điểm nhìn của người kể chuyện lại được đặt ở nhân vật ông họa sĩ.

- Ông có những suy nghĩ rất đẹp về nghệ thuật và con người:

- Ông là một người nghệ sĩ chân chính luôn khao khát nghệ thuật, khát khao sáng tác. Luôn tìm kiếm vẻ đẹp trong cuộc sống để đưa vào nghệ thuật.
- Ông luôn trăn trở phải vẽ được cái gì mà suốt đời mình thích.
- Ông là người nghệ sĩ nhiều kinh nghiệm và óc quan sát tinh tế: (căn phòng, vườn hoa và chân dung anh thanh niên đều được miêu tả qua lăng kính của người họa sĩ).

- Cảm xúc trước nhân vật anh thanh niên:

- Ông họa sĩ là người có trực giác nhạy bén. Ngay từ phút gặp gỡ đầu tiên, người họa sĩ đã phát hiện ra vẻ đẹp tâm hồn của anh thanh niên. Và ngay lập tức người họa sĩ bắt tay vào việc ghi lại chân dung của anh bằng những nét bút kí họa bởi “Gặp một con người như anh ta là một cơ hội hạn hữu cho sáng tác”.
- Từ đó ông tìm được mục đích của người làm nghệ thuật đó là tìm ra vẻ đẹp tiềm ẩn trong con người.

Nhân vật này cùng với các nhân vật phụ khác đã góp phần làm nổi bật “bức chân dung” của anh thanh niên, làm cho chân dung nhân vật chính thêm sáng đẹp và tạo nên chiều sâu tư tưởng.

d) Truyện ngắn này có sự kết hợp các yếu tố trữ tình, bình luận với tự sự. Em hãy chỉ ra các chi tiết tạo nên chất trữ tình của tác phẩm và nêu tác dụng của chất trữ tình đó.

Bài làm:

Chất trữ tình của tác phẩm đến từ bức tranh thiên nhiên Sa Pa đẹp độc đáo, kì lạ và đầy thơ mộng:

- Nắng bây giờ bắt đầu len tới, đốt cháy rừng cây. Những cây thông chỉ cao quá đầu, rung tí trong nắng những ngón tay bằng bạc dưới cái nhìn bao che của những cây tử kinh thỉnh thoảng nhô cái đầu màu hoa cà lên trên màu xanh của rừng. Mây bị nắng xua, cuộn tròn lại từng cục, lăn trên những vòm lá ướt sương, rơi xuống đường cái, luồn cả vào gầm xe.

Chất trữ tình chủ yếu được toát lên từ nội dung câu chuyện:

- Tình huống truyện giàu chất trữ tình: từ một cuộc gặp gỡ bất ngờ, ngắn ngủi nhưng để lại nhiều dư vị trong lòng mỗi người.
- Từ trong lời đối thoại của các nhân vật, nhưng quan trọng nhất đó là những ý nghĩ, cảm xúc của người trong cuộc và vẻ đẹp rất đời nên thơ, nên hoa, nên nhạc của lối sống mà nhân vật anh thanh niên gợi ra.

Chất trữ tình của tác phẩm đã làm đẹp hơn, ý nghĩa hơn vẻ đẹp của những sự việc, con người rất bình dị. Nhờ thế mà chủ đề của truyện được khắc sâu và rõ nét hơn.

3. Người kể chuyện trong văn bản tự sự

Đọc đoạn trích và thực hiện yêu cầu

- Trời ơi, chỉ còn có năm phút!

Chính là anh thanh niên giật mình nói to, giọng cười nhưng đầy tiếc rẻ. Anh chạy ra nhà phía sau, rồi trở vào liềm, tay cầm một cái làn. Nhà họa sĩ tặc lưỡi đứng dậy. Cô gái cũng đứng lên, đặt lại chiếc ghế, thong thả đi đến chỗ bác già.

- Ô! Cô còn quên chiếc mùi soa đây này!

Anh thanh niên vừa vào, kêu lên. Để người con gái khỏi trở lại bàn, anh lấy chiếc khăn tay còn vo tròn cặp giữa cuốn sách tới trả cho cô gái. Cô kỹ sư mặt đỏ ửng, nhận lại chiếc khăn và quay vội đi.

- Chào anh. - Đến bậu cửa, bỗng nhà họa sĩ già quay lại chụp lấy tay người thanh niên lắc mạnh. - Chắc chắn rồi tôi sẽ trở lại. Tôi ở với anh ít hôm được chứ?

Đến lượt cô gái từ biệt. Cô chìa tay ra cho anh nắm, cẩn trọng, rõ ràng, như người ta cho nhau cái gì chứ không phải là cái bắt tay. Cô nhìn thẳng vào mắt anh - những người con gái sắp xa ta, biết không bao giờ gặp ta nữa, hay nhìn ta như vậy.

- Chào anh.

(Nguyễn Thành Long, *Lặng lẽ Sa Pa*)

a) Đoạn trích kể về ai và về sự việc gì?

Bài làm:

Đoạn trích kể về phút chia tay có phần lưu luyến, bịn rịn của anh thanh niên, cô gái trẻ và ông họa sĩ. Kể về cuộc chia tay giữa thanh niên với cô kỹ sư trẻ và ông họa sĩ già.

b) Ai là người kể về các nhân vật và sự kiện trên? (Gợi ý: Có phải là một trong các nhân vật: ông họa sĩ già, cô kỹ sư, anh thanh niên hay là một người nào đó?) Những dấu hiệu nào cho ta biết ở đây các nhân vật không phải là người kể chuyện? (Gợi ý: Truyện được kể theo ngôi thứ mấy? Nếu là một trong ba nhân vật trên thì ngôi kể và lời văn phải thay đổi như thế nào?...)

Bài làm:

Chuyện kể theo ngôi thứ 3, người kể giấu mình và không phải là một trong ba nhân vật xuất hiện trong truyện

Vì nếu người kể là một trong ba nhân vật thì nhân xưng phải là tên một trong ba người này hoặc là xưng "tôi", "mình".

c) Những câu “giọng cười nhưng đầy tiếc rẻ”; “những người con gái sắp xa ta, biết không bao giờ gặp ta nữa, hay nhìn ta như vậy”,... là nhận xét của ai về nhân vật nào?

Bài làm:

Những câu "Những giọng cười nhưng đầy tiếc rẻ" ; "Những người con gái sắp xa ta, biết không bao giờ gặp lại được nữa, hay nhìn ta như vậy" là nhận xét của người kể chuyện về anh thanh niên và tâm trạng của anh, người kể chuyện đã nhập vai vào nhân vật anh thanh niên để nói hộ anh ta những suy nghĩ, cảm xúc của mình lúc chia tay cô gái.

d) Hãy nêu những căn cứ để có thể nhận xét: Người kể chuyện ở đây dường như thấy hết và biết tất mọi việc, mọi hành động, tâm tư tình cảm của các nhân vật.

Bài làm:

Người kể chuyện đã kể lại câu chuyện một cách rõ ràng, cụ thể, nói lên được suy nghĩ, cảm xúc và tâm trạng của các nhân vật. Ta thấy điều này vì người kể chuyện vừa kể, vừa tả, vừa nói hộ các suy nghĩ, cảm xúc của các nhân vật.

C. Hoạt động luyện tập - Bài: Lặng lẽ Sa Pa

1. Luyện tập đọc hiểu truyện ngắn *Lặng lẽ Sa Pa*.

Khi trò chuyện với bác họa sĩ, nhân vật anh thanh niên trong *Lặng lẽ Sa Pa* có nói:

- Quê cháu ở Lào Cai này thôi. Năm trước, cháu tưởng cháu được đi xa lắm cơ đấy, hóa lại không. Cháu có ông bố tuyệt lắm. Hai bố con cùng viết đơn xin ra lính đi mặt trận. Kết quả: bố cháu thắng cháu một - không. Nhân dịp Tết, một đoàn các chú lái máy bay lên thăm cơ quan cháu ở Sa Pa. Không có cháu ở đấy. Các chú lại cử một chú lên tận đây. Chú ấy nói: nhờ cháu có góp phần phát hiện một đám mây khô mà ngày ấy, tháng ấy, không quân ta hạ được bao nhiêu phản lực Mĩ trên cầu Hàm Rồng. Đối với cháu, thật là đột ngột, không ngờ lại là như thế. Chú lái máy bay có nhắc đến bố cháu, ôm cháu mà lắc “Thế là một - hòa nhé!”. Chưa hòa đâu bác ạ.

Nhưng từ hôm ấy cháu sống thật hạnh phúc. Ơ, bác vẽ cháu đấy ư? Không, không, đừng vẽ cháu! Để cháu giới thiệu với bác những người đáng cho bác vẽ hơn.

a) Qua những lời tâm sự trên, theo em, lí do nào khiến anh thanh niên cảm thấy hạnh phúc?

Bài làm:

Những lí do khiến anh thanh niên cảm thấy hạnh phúc:

- Một lần do phát hiện kịp thời một đám mây khô mà anh đã góp phần vào chiến thắng của không quân ta bắn rơi máy bay Mỹ trên cầu Hàm Rồng và anh thấy mình "thật hạnh phúc". Với anh, hạnh phúc là niềm vui được cống hiến, làm việc có ích cho đất nước.

- Niềm hạnh phúc của anh thanh niên còn là được sống, được cống hiến và làm việc cùng những người thân yêu nhất vì mục đích xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

- Quan niệm của em về cuộc sống hạnh phúc? Trình bày đi đầu đó trong đoạn văn ngắn (khoảng 100 chữ)

Bài làm:

Học sinh tự trình bày quan niệm riêng của bản thân về một cuộc sống hạnh phúc. Có thể tham khảo quan điểm trong đoạn văn sau:

Đối với em, một cuộc sống hạnh phúc chính là luôn cảm thấy thoải mái và bằng lòng với những gì mà mình đang có. Nếu chúng ta không có được những thứ mình thích thì hãy học thích những gì mình có. Đó chính là cội nguồn của hạnh phúc. Con người thường khao khát, tham vọng những thứ xa vời, xa xỉ mà bản thân chưa có nên lúc nào họ cũng cảm thấy bất mãn, chán ghét cuộc sống hiện tại. Nhưng chúng ta phải hiểu rằng, không phải lúc nào cuộc sống cũng sẽ được như ý nguyện. Thay vì đó, chúng ta hãy học cách hạnh phúc và hài lòng với những điều nhỏ nhoi của cuộc sống, học cách chấp nhận và yêu thương ngay cả những khiếm khuyết của bản thân. Hãy coi những vui buồn, sướng khổ như là một phần tất yếu của cuộc sống. Khi ấy, bạn sẽ dễ dàng cảm thấy hạnh phúc với cuộc sống của mình.

2. Ôn tập phần Tiếng Việt

a) Các phương châm hội thoại

(1) Trao đổi và nêu ví dụ về một số tình huống không tuân thủ phương châm hội thoại.

Bài làm:

- Phương châm về lượng: nói phải có nội dung, nội dung nói đáp ứng nhu cầu cuộc giao tiếp, không thừa hoặc không thiếu thông tin.

Ví dụ:

A: Anh ơi! Ngày mai là thứ mấy ạ?

B: Ngày mai là một thứ trong tuần.

Câu trả lời của B không đủ nội dung, vừa thừa lại vừa thiếu vì dĩ nhiên một tuần được chia thành 7 ngày.

- Phương châm về chất: chỉ nói những điều mình tin là đúng hoặc có bằng chứng xác thực. Ví dụ trong truyện Lợn cưới, áo mới: cả hai anh chàng khoác lác đều muốn khoe đồ mới của mình mà không trả lời đúng nội dung câu hỏi

(2) Trong đoạn hội thoại sau, người nói đã vi phạm phương châm hội thoại nào? Dụng ý của tác giả là gì khi để nhân vật của mình vi phạm phương châm hội thoại.

Có người hỏi:

– Sao bảo làng chợ Dầu tinh thần lắm cơ mà?...

– Ấy thế mà bây giờ đổ đốn ra thế đấy!

Ông Hai trả tìên nước, đứng dậy, chèm chẹp miệng, cười nhạt một tiếng, vươn vai nói to:

– Hà, nắng gớm, về nào ...

(Kim Lân, Làng)

Bài làm:

Trong đoạn hội thoại, lời nói của nhân vật ông Hai đã vi phạm phương châm quan hệ.

Tác giả để nhân vật của mình vi phạm phương châm hội thoại với dụng ý diễn tả tâm trạng bối rối, muốn đánh trống lảng của nhân vật.

b) Xưng hô trong hội thoại

Phân tích cách dùng từ xưng hô và thái độ của người nói trong đoạn hội thoại sau

(Gợi ý: cách xưng hô của người nói đã tuân theo phương châm “xưng khiêm, hô tôn” chưa?)

Bài làm:

Cách xưng hô của nhân vật anh thanh niên đã tuân theo phương châm “xưng khiêm, hô tôn”, thể hiện thái độ khiêm nhường, thành thực và tôn trọng, lịch sự với người nghe.

b) Xưng hô trong hội thoại

Phân tích cách dùng từ xưng hô và thái độ của người nói trong đoạn hội thoại sau

(Gợi ý: cách xưng hô của người nói đã tuân theo phương châm “xưng khiêm, hô tôn” chưa?)

Để khỏi vô lễ, người con trai vẫn ng ẩ yên cho ông vẽ, nhưng cho là mình không xứng với thử thách ấy, anh vẫn nói:

– Không, bác đừng mất công vẽ cháu! Cháu giới thiệu với bác ông kĩ sư ở vườn rau dưới Sa Pa! Ngày này sang ngày khác ông ng ẩ im trong vườn su hào, rình xem cách ông lấy phấn, thụ phấn cho hoa su hào. Rồi, để được theo ý mình, tự ông c ần một chiếc que, mỗi ngày chín mười giờ sáng, lúc hoa tung cánh, đi từng cây su hào làm thay cho ông. Hàng vạn cây như vậy. Để củ su hào nhân dân toàn miền Bắc nước ta ăn được to hơn, ngon hơn trước. Ông kĩ sư làm cháu thấy cuộc đời đẹp quá. Bác về Sa Pa vẽ ông ta đi, bác. Hay là, đừng chí nghiên cứu khoa học ở cơ quan cháu ở dưới ấy đây. Có thể nói đừng chí ấy trong tư thế sẵn sàng suốt ngày chờ sét. Nửa đêm mưa gió rét buốt, mặc, cứ nghe sét là đừng chí choáng choàng chạy ra. Như thế mười một năm. Mười một năm không một ngày xa cơ quan. Không đi đến đâu mà tìm vợ. Đừng chí cứ sợ nhớ có sét lại vắng mặt mình. Đừng chí đang làm một cái bản đồ sét riêng cho nước ta. Có cái bản đồ ấy thì lăm của lăm bác ạ. Của chìm nông, của chìm sâu trong lòng đất đều có thể biết, quý giá lắm. Trán đừng chí cứ hói d ần đi. Nhưng cái bản đồ sét thì sắp xong rồi.

(Nguyễn Thành Long, *Lặng lẽ Sa Pa*)

Bài làm:

Cách xưng hô của nhân vật anh thanh niên đã tuân theo phương châm “xưng khiêm, hô tôn”, thể hiện thái độ khiêm nhường, thành thực và tôn trọng, lịch sự với người nghe.

c) Cách dẫn trực tiếp và cách dẫn gián tiếp

Xác định lời dẫn trong đoạn trích sau và cho biết đó là lời nói hay ý nghĩ được dẫn, dẫn trực tiếp hay dẫn gián tiếp.

Anh hạ giọng, nửa tâm sự, nửa đọc lại một điếu rõ ràng đã ngâm nghĩ nhiều:

– H ồi chưa vào nghề, những đêm bầu trời đen kịt, nhìn kĩ mới thấy một ngôi sao xa, cháu cũng nghĩ ngay ngôi sao kia lẻ loi một mình. Bây giờ làm nghề này cháu không nghĩ như vậy nữa. Vả, khi ta vào việc, ta với công việc là đôi, sao gọi là một mình được? Huống chi việc của cháu gắn liền với việc của bao anh em, đồng chí dưới kia. Công việc của cháu gian khổ thế đấy, chứ cất nó đi, cháu buồn đến chết mất. Còn người thì ai mà chả “thèm” hờ bác? Mình sinh ra là gì, mình đẻ ở đâu, mình vì ai mà làm việc? Đấy, cháu tự nói với cháu thế đấy. Bác lái xe đi, về Lai Châu cứ đến đây dừng lại một lát. Không vào giờ “ốp” là cháu chạy xuống chơi, lâu thành lệ. Cháu bỗng đứng tự hỏi: Cái nhớ xe, nhớ người ấy thật ra là cái gì vậy? Nếu là nỗi nhớ ph ần hoa đô hội thì xoàng. Cháu ở li ền trong trạm hàng tháng. Bác lái xe bao lần dừng, bóp còi toe toe, mặc, cháu gan lì nhất định không xuống. Ấy thế là một hôm, bác lái phải thân hành lên trạm cháu. Cháu nói: “Đấy, bác cũng chẳng “thèm” người là gì?”

(Nguyễn Thành Long, *Lặng lẽ Sa Pa*)

Bài làm:

Lời dẫn trong đoạn trích:

(1) Cái nhớ xe, nhớ người ấy thật ra là gì vậy?

(2) “Đấy, bác cũng chẳng “thèm” người là gì?”

Lời dẫn (1) là ý nghĩ

Lời dẫn (2) là lời nói

Cả hai lời dẫn đều được dẫn trực tiếp.

3. Luyện tập về kể chuyện trong văn bản tự sự.

Đọc đoạn trích sách giáo khoa và trả lời các câu hỏi:

a. So với đoạn trích ở mục I (trong *Lặng lẽ Sa Pa*), cách kể ở đoạn trích này có gì khác? Hãy làm sáng tỏ bằng việc trả lời các câu hỏi sau: Người kể chuyện ở đây là ai? Ngôi kể này có ưu điểm gì và hạn chế gì so với ngôi kể ở đoạn trên?

Bài làm:

So với đoạn trích trong Lặng lẽ Sa Pa, đoạn trích này sử dụng ngôi kể thứ nhất, người kể chuyện xưng “tôi”.

Người kể chuyện trong đoạn trích là nhân vật chính của tác phẩm (cậu bé H ồng)

So với ngôi kể thứ 3 trong đoạn trích trên, ở ngôi kể thứ nhất, người kể có thể trực tiếp kể về những gì mình nhìn thấy, nghe thấy, những sự việc mình đã trải qua và mình suy nghĩ một cách cụ thể. Nhờ vậy, câu chuyện mang đến cảm giác gần gũi, thân mật.

Về hạn chế, ngôi kể thứ nhất thiếu khách quan hơn so với ngôi kể thứ 3 và dễ đem lại cảm giác đơn điệu, nhàm chán, bởi khi trần thuật, tác phẩm thường dừng lại ở góc nhìn của một nhân vật.

b. Chọn một trong ba nhân vật (người họa sĩ già, cô kĩ sư, anh thanh niên) là người kể chuyện, sau đó chuyển đoạn văn trích ở mục I thành một đoạn khác, sao cho nhân vật, sự kiện, lời văn và cách kể phù hợp với người thứ nhất.

Bài làm:

Có thể lựa chọn cách kể theo lời của anh thanh niên như sau:

Trời ơi, chỉ còn có năm phút!

Tôi giật mình nói to và tiếng cười đầy tiếc nuối. Tôi chạy ra nhà phía sau, rồi trở vào li ền, tay cầm một cái làn. Nhà họa sĩ tặc lưỡi đứng dậy. Cô gái cũng đứng lên, đặt lại chiếc ghế, thông thả đi đến chỗ bác già. Tôi vừa nước vào và kêu lên:

- Ô! Cô còn quên chiếc mùi soa đây này!

Để người con gái khỏi trở lại bàn, tôi lấy chiếc khăn tay còn vo tròn cặp giữa cuốn sách tới trả cho cô gái. Cô kĩ sư mặt đỏ ửng, nhận lại chiếc khăn từ tay tôi và quay vội đi.

Đến bậu cửa, bỗng nhà họa sĩ già quay lại chụp lấy tay tôi lắc mạnh và nói:

- Chào anh. Chắc chắn rồi tôi sẽ trở lại. Tôi ở với anh ít hôm được chứ?

Đến lượt cô gái từ biệt. Cô chìa tay ra cho tôi nắm, cẩn trọng, rõ ràng, như người ta cho nhau cái gì chứ không phải là cái bắt tay. Cô nhìn thẳng vào mắt tôi - những người con gái sắp xa ta, biết không bao giờ tôi gặp lại cô gái ấy nữa, hay nhìn ta như vậy.

- Chào anh.

D. Hoạt động vận dụng - Bài: Lặng lẽ Sa Pa**1. Vận dụng kiến thức đã học để làm bài tập làm văn số 3 - văn tự sự**

Đề 1: Hãy kể về một việc làm nhỏ nhưng có ích của mình đối với cộng đồng, xã hội nơi mình đang sống.

Đề 2: Nhân ngày Nhà giáo Việt Nam 20-11, kể cho các bạn nghe về một kỉ niệm đáng nhớ nhất giữa mình và thầy, cô giáo.

Đề 3: Hãy tưởng tượng mình gặp gỡ và trò chuyện với anh thanh niên trong truyện *Lặng lẽ Sa Pa* của Nguyễn Thành Long. Viết bài văn kể lại cuộc gặp gỡ và trò chuyện đó.

Bài làm:

Đề 1: Dàn ý

1. Mở bài

Giới thiệu ngắn gọn về việc tốt mà em đã làm.

2. Thân bài

- Kể diễn biến sự việc:

- Nêu hoàn cảnh, thời gian diễn ra sự việc.
- Việc tốt đó là gì? Xảy ra ở đâu?
- Suy nghĩ của em khi làm công việc đó.
- Hành động cụ thể của em khi đó.

- Việc làm của em đã mang lại ích lợi như thế nào cho nơi mình đang sống (với cộng đồng).

3. Kết bài

- Cảm xúc của em sau khi làm được một việc tốt.

Đề 2: Dàn ý

1. Mở bài:

Từ không khí ngày Nhà giáo Việt Nam 20/11 dẫn dắt đến câu chuyện kỉ niệm của mình với thầy (cô) giáo cũ.

2. Thân bài:

– Giới thiệu về kỉ niệm (câu chuyện): Đó là kỉ niệm gì, buồn hay vui, xảy ra trong hoàn cảnh nào, thời gian nào?...

– Kể lại hoàn cảnh, tình huống diễn ra câu chuyện (kết hợp nghị luận và miêu tả nội tâm):

- Kỉ niệm đó liên quan đến thầy(cô) giáo nào?
- Đó là người thầy(cô) như thế nào?
- Diện mạo, tính tình, tác phong làm việc hằng ngày của thầy (cô).
- Tình cảm, thái độ của học sinh đối với thầy cô.

– Diễn biến của câu chuyện:

- Câu chuyện khởi đầu rồi diễn biến như thế nào? Đây là đỉnh điểm, cao trào của câu chuyện?...
- Tình cảm, thái độ, cách ứng xử của thầy (cô) và những người trong cuộc, người chứng kiến sự việc.

– Câu chuyện kết thúc như thế nào? Suy nghĩ sau câu chuyện: Câu chuyện đã để lại cho em bài học gì hay ấn tượng, cảm xúc như thế nào?

3. Kết bài:

Câu chuyện là kỉ niệm, là bài học đẹp và đáng nhớ trong hành trang vào đời của tuổi học trò.

E. Hoạt động tìm tòi mở rộng - Bài: Lặng lẽ Sa Pa

1. Tìm và tóm tắt về một tấm gương tuổi trẻ thành công nhờ theo đuổi đam mê trong công việc.

Bài làm:

Tìm hiểu và giới thiệu về một tấm gương tuổi trẻ mà em biết và yêu quý. Có thể tham khảo ví dụ sau:

Với những thành tích đáng khâm phục giành được cho thể thao Việt Nam, VĐV Ánh Viên thực sự là một biểu tượng của giới trẻ; là một tấm gương đáng noi theo. Nguyễn Thị Ánh Viên (sinh ngày 9 tháng 11 năm 1996 tại ấp Ba Cau, xã Giai Xuân, huyện Phong Điền, Tp. Cần Thơ) là một nữ vận động viên thuộc đội tuyển bơi lội quốc gia Việt Nam. Những bài học bơi đầu tiên của Ánh Viên là cùng ông nội của

mình tại con rạch sau nhà. Năm 10 tuổi, Ánh Viên tham gia Hội khỏe Phù Đổng và bắt đầu chặng đường khổ luyện cùng các huấn luyện viên thuộc Quân Khu 9 và sau đó là kì đào tạo dài hạn tại Florida – Mỹ. Từ con rạch nhỏ đến đường bơi dài cả nghìn mét ở đấu trường quốc tế là chặng đường gần 10 năm không ngừng cố gắng của Ánh Viên. Cô gái nhỏ chưa bước qua tuổi 20 nhưng từ lâu đã phải quen với cường độ tập luyện vô cùng khắc nghiệt và những ngày đau đáu nỗi nhớ quê hương, nhớ gia đình nơi đất khách quê người. Ánh Viên chấp nhận đánh đổi cuộc sống bình thường như bao thiếu nữ đồng trang lứa khác chỉ để chuyên tâm vào đam mê lớn nhất của đời mình: Bơi lội. Và đáp lại những nỗ lực không ngừng nghỉ ấy, Ánh Viên đã nhận được những “trái ngọt” trong sự nghiệp của mình. 8 HCV, 1 HCB, 1 HCD tại SEA Games 28 và phá vỡ 8 kỷ lục tại đại hội thể thao Đông Nam Á là những thành quả mà Ánh Viên xứng đáng có được sau tất cả khó khăn, đắng cay trong từng ấy thời gian. Với quyết tâm theo đuổi đam mê bơi lội của mình, giờ đây, Nguyễn Thị Ánh Viên đã trở thành siêu kình ngư số 1 Việt Nam và là một trong những cái tên nổi bật nhất của thể thao nước nhà.